

Obsah

Úvod	11
1 Akustické pole v plynech a kapalinách.....	13
1.1 Úvod.....	13
1.2 Vlnová rovnice v kartézských souřadnicích	18
1.2.1 Úvod.....	18
1.2.2 Eulerova rovnice.....	20
1.2.3 Rovnice kontinuity	24
1.2.4 Stavová rovnice	26
1.2.5 Vlnová rovnice	27
1.3 Řešení vlnové rovnice pro rychlostní potenciál závislý na jedné prostorové kartézské proměnné.....	31
1.3.1 Úvod.....	31
1.3.2 Metoda postupných vln	31
1.3.3 Popis postupné vlny.....	33
1.3.4 Harmonická vlna	35
1.3.5 Metoda oddělení proměnných	38
1.3.6 Hustota zvukové energie v postupné rovinné vlně	41
1.3.7 Intenzita zvuku v akustickém poli harmonické postupné rovinné vlny	43
1.4 Rovinné vlny v kartézských souřadnicích	44
1.4.1 Postupná rovinná vlna	44
1.4.2 Metoda oddělených proměnných (stojaté vlny).....	47
1.4.3 Vlastní kmity pravoúhlého netlumeného prostoru (dutého kvádrů)	47
1.5 Pole kulových vln	56
1.5.1 Úvod.....	56
1.5.2 Řešení vlnové rovnice pro kulovou vlnu	59
1.5.3 Rozbíhavá (divergentní) sférická vlna.....	64
1.5.4 Intenzita v akustickém poli harmonické kulové rozbíhavé vlny.....	67
1.6 Pole válcových vln.....	69
1.6.1 Úvod.....	69
1.6.2 Řešení vlnové rovnice pro válcovou vlnu.....	71
1.6.3 Rozbíhavá válcová vlna.....	76
1.6.4 Intenzita v akustickém poli harmonické válcové rozbíhavé vlny	77
1.7 Akustické vysílače.....	78
1.7.1 Úvod.....	78
1.7.2 Pulzující koule. Sférický vysílač 0. řádu	79
1.7.3 Oscilující koule.....	85
1.7.4 Sférické vysílače vyšších řádů.....	94
1.7.5 Soustavy bodových zdrojů.....	97
1.7.6 Přímkový zdroj	102
1.7.7 Válcové vysílače.....	107
1.7.7.1 Pulzující válec. Cylindrický monopól	107
1.7.7.2 Cylindrický vysílač 1. řádu. Cylindrický dipól	109
1.7.7.3 Oscilující válec.....	110
1.7.8 Výkon zdroje	114

1.8	Zdroje umístěné na rovinné stěně a v její blízkosti	118
1.8.1	Úvod	118
1.8.2	Zdroj umístěný ve stěně. Rayleighův integrál.....	119
1.8.3	Blízké a vzdálené pole v ose kruhového pístově kmitajícího zářiče umístěného v nekonečně rozlehlé rovinné stěně	121
1.8.4	Vzdálené pole kruhového pístově kmitajícího zářiče umístěného v nekonečně rozlehlé rovinné stěně.....	124
1.8.5	Vyzařovací impedance rovinného pístově kmitajícího zdroje umístěného v nekonečné stěně. Helmholtzův integrál	127
2	Akustické pole v pevných látkách	134
2.1	Vlny v elastickém izotropním neohraničeném prostředí.....	134
2.1.1	Podélná vlna.....	135
2.1.2	Příčná vlna	136
2.1.3	Obecná vlnová rovnice.....	138
2.1.3.1	Úvod	138
2.1.3.2	Zobecněný Hookův zákon	142
2.1.3.3	Vztahy mezi izotropními elastickými konstantami.....	146
2.1.3.4	Rovnováha sil na hmotném elementu.....	150
2.1.3.5	Vlnová rovnice ve vektorovém tvaru.....	152
2.1.3.6	Skalární a vektorový potenciál výchylky.....	152
2.1.3.7	Řešení vlnové rovnice pro rovinnou vlnu v neohraničeném prostředí.....	153
2.1.3.8	Rovinná vlna. Jednotkový vektor šíření a výchylky	155
2.1.3.9	Rovinná harmonická vlna uniformní a neuniformní (nehomogenní).....	157
2.1.3.10	Přehled rovnic v kartézských, sférických a cylindrických souřadnicích... 161	
2.1.4	Energie a výkon přenášený rovinnou harmonickou vlnou	167
2.1.5	Skupinová (grupová) rychlost	170
2.2	Rovinné vlny v poloprostoru.....	172
2.2.1	Úvod	172
2.2.2	Odraz (reflexe) a lom (refrakce) vln	173
2.2.2.1	Úvod	173
2.2.2.2	Odraz P-vlny.....	178
2.2.2.3	Rozdělení energie při odrazu na volném rozhraní	186
2.2.2.4	Odraz SH-vlny	188
2.2.2.5	Odraz SV-vlny	189
2.2.2.6	Odraz a lom SH-vlny	198
2.2.3	Rayleighova povrchová vlna.....	201
2.2.4	Povrchové vlny na rozhraní pevná látka–kapalina (plyn) a pevná látka–pevná látka	209
2.3	Vlny ve vlnovodech v pevných látkách	211
2.3.1	Šíření vln ve vrstvě	211
2.3.1.1	SH-vlna ve vrstvě s volnými rozhraními	211
2.3.1.2	Výkon přenášený SH-vlnou ve vrstvě	218
2.3.1.3	Loveho vlny.....	222
2.3.1.4	Skalární a vektorový potenciál vln ve vrstvě s výchylkami v rovině (1,3). 223	
2.3.1.5	Rayleighova–Lambova frekvenční rovnice. Lambovy vlny	228
2.3.2	Šíření vln ve válcovém vlnovodu.....	239
2.3.2.1	Základní vztahy ve válcových souřadnicích.....	239
2.3.2.2	Frekvenční spektrum válcového vlnovodu pro longitudinální vlny.....	245
2.3.2.3	Aplikace jednorozměrného řešení na válcový vlnovod	249
2.3.2.4	Válcový vlnovod s vnitřním tlumením	252

2.3.3	Vlnovody proměnného průřezu	255
2.3.3.1	Úvod.....	255
2.3.3.2	Kuželový vlnovod	257
2.3.3.3	Exponenciální vlnovod.....	262
2.3.3.4	Besselovy vlnovody	268
2.3.3.5	Hyperbolické a goniometrické vlnovody	278
3	Mechanické soustavy se soustředěnými a rozprostřenými prvky	282
3.1	Úvod	282
3.2	Lineární mechanické translační soustavy se soustředěnými prvky	284
3.2.1	Úvod.....	284
3.2.2	Symbolická a analogická schémata	287
3.3	Lineární mechanické rotační soustavy se soustředěnými prvky	296
3.3.1	Úvod.....	296
3.3.2	Symbolická a analogická schémata	297
3.4	Lineární mechanické soustavy s rozprostřenými parametry	300
3.4.1	Mechanický vlnovod konstantního průřezu.....	300
3.4.2	Ohybově kmitající nosníky konstantního průřezu	303
3.4.3	Vlastní ohybové kmity destičky oboustranně vetknuté	307
3.4.4	Vlastní ohybové kmity destičky jednostranně vetknuté	310
3.4.5	Vlastní kmity destičky obdélníkového průřezu	313
3.4.6	Vynucené ohybové kmity destičky konstantního průřezu. Přibližné řešení	314
3.5	Tenkové membrány	321
3.5.1	Tenká kruhová membrána	321
3.5.2	Ekvivalentní obvod tenké kruhové membrány	332
3.5.3	Tenká obdélníková membrána.....	337
3.5.4	Ekvivalentní obvod tenké pravoúhelníkové membrány.....	344
3.5.5	Kmity tenkého pásku.....	347
3.5.6	Ekvivalentní obvod tenkého pásku.....	350
3.5.7	Tenká kruhová membrána zatížená dutinou	352
3.5.8	Čtvercová membrána při nízkých kmitočtech zatížená dutinou	354
4	Akustické soustavy se soustředěnými a rozprostřenými prvky.....	358
4.1	Úvod	358
4.2	Prvky lineárních akustických soustav se soustředěným elementy	363
4.2.1	Úvod.....	363
4.2.2	Akustický inektor	363
4.2.3	Akustický elastor	364
4.2.4	Akustický rezistor.....	366
4.2.5	Vnitřní tření v plynech.....	366
4.2.6	Akustický odpor trubice kruhového průřezu při nízkých kmitočtech.....	370
4.2.7	Akustický odpor trubice obdélníkového průřezu při nízkých kmitočtech	372
4.2.8	Impedance trubice (štěrbin) obdélníkového průřezu	374
4.2.9	Impedance válcové trubice	379
4.3	Symbolická a analogická schémata	382
4.3.1	Řešení akustických soustav	382
4.3.2	Směšované soustavy.....	384
4.4	Akustické vlnovody	386
4.4.1	Úvod.....	386
4.4.2	Kuželový rozbíhavý (divergentní) vlnovod nekonečné délky	388

4.4.3	Kuželový rozbíhavý (divergentní) vlnovod konečné délky	389
4.4.4	Exponenciální rozbíhavý (divergentní) vlnovod nekonečné délky	390
4.4.5	Náhradní schémata akustických vlnovodů	391
4.5	Vzduchové mezery	393
4.5.1	Úvod	393
4.5.2	Vzduchová mezera se středovým vyústěním	394
4.5.3	Vzduchová mezera s vyústěním na obvodě	398
4.5.4	Vzduchová mezera s obvodovým a středovým vyústěním.....	402
4.5.5	Odpor vzduchové mezery se středovým vyústěním	403
4.5.6	Odpor vzduchové mezery s obvodovým vyústěním	405
4.5.7	Akustické vlastnosti vzduchových mezer	407
5	Měníče	414
5.1	Úvod.....	414
5.2	Elektrodynamický měnič	417
5.2.1	Princip měniče	417
5.2.2	Popis měniče	418
5.3	Elektromagnetický měnič	420
5.3.1	Princip měniče	420
5.3.2	Kvazistatická stabilita měniče.....	423
5.3.3	Rovnice elektromechanické přeměny	425
5.3.4	Náhradní schéma měniče	427
5.4	Piezelektrické látky a měniče.....	429
5.4.1	Úvod	429
5.4.2	Popis piezelektrických látek.....	433
5.4.2.1	Elastické vlastnosti	433
5.4.2.2	Dielektrické a piezelektrické vlastnosti	436
5.4.2.3	Lineární piezelektrické stavové rovnice	439
5.4.2.4	Činitel elektromechanické vazby	444
5.4.2.5	Piezelektrický element jako dvojbran	446
5.4.3	Druhy piezelektrických látek	455
5.4.3.1	Krystalické piezelektrické látky	455
5.4.3.2	Piezelektrická keramika.....	465
5.4.3.3	Piezelektrické polymery	468
5.4.4	Uniformní rovinná vlna v piezelektrických látkách	472
5.4.4.1	Úvod	472
5.4.4.2	Vlnová rovnice v piezelektrických látkách.....	473
5.4.4.3	Vlny v krychlové soustavě.....	475
5.4.5	Vidy kmitání piezelektrických tyčinek	481
5.4.5.1	Úvod	481
5.4.5.2	Podélně kmitající tyčinka s elektrickým polem kolmým k rovině (1,2)	482
5.4.5.3	Podélně kmitající tyčinka s vektorem elektrického pole ve směru šíření vlny.....	487
5.4.5.4	Ploušťkové vidy tenkých piezelektrických destiček.....	492
5.4.6	Náhradní obvody.....	494
5.4.6.1	Úvod	494
5.4.6.2	Náhradní obvod podélně kmitající tyčinky s vektorem elektrického pole kolmým k rovině (1, 2).....	494
5.4.6.3	Náhradní obvod podélně kmitající tyčinky s vektorem elektrického pole rovnoběžným s jednotkovým vektorem šíření a výchylky	499

5.4.6.4	Náhradní obvod tloušťkově kmitající destičky	503
5.4.6.5	Náhradní obvod tloušťkově střižně kmitající destičky	505
5.4.6.6	Náhradní obvod interdigitálního měniče	507
5.5	Elektrostatický měnič	511
5.5.1	Jednočinný elektrostatický měnič	511
5.5.2	Kvazistatická stabilita jednočinného měniče	513
5.5.3	Vlastnosti jednočinného měniče	522
5.5.3.1	Rovnice elektromechanické přeměny jednočinného měniče	522
5.5.3.2	Vliv parazitní kapacity na režim jednočinného měniče	524
5.5.3.3	Výchylka membrány elektrostatického měniče vyvolaná elektrostatickou přitažlivou silou	530
5.5.4	Jednočinný elektrostatický měnič s kruhovou membránou a nerovinnou nepohyblivou elektrodou	537
5.5.5	Dvojčinný elektrostatický měnič	543
5.6	Akustické přijímače	548
5.6.1	Úvod	548
5.6.2	Gradientní přijímače	551
5.6.2.1	Úvod	551
5.6.2.2	Gradientní přijímače 0. řádu	553
5.6.2.3	Gradientní přijímače 1. řádu	558
5.6.2.4	Gradientní přijímače 2. řádu	560
5.6.2.5	Kombinované přijímače	561
5.6.3	Vlnové přijímače	562
	Literatura	567
	Rejstřík	570